

IV МІЖНАРОДНА МОЛОДІЖНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«ПЛАТОН МЕНІ ДРУГ,
АЛЕ ІСТИНА ДОРОЖЧА»:
досвіди і дискурси вразливості,
стійкості та відновлення на шляху
до інклюзивного суспільства**

27 березня 2026 року



Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Сучавський університет імені Стефана чел Маре
Філологічний факультет
Факультет іноземних мов
Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Факультет літератури та комунікаційних наук
Рада молодих вчених Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів
і молодих учених філологічного факультету

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної молодіжної конференції

**«Платон мені друг, але істина дорожча»:
досвіди і дискурси вразливості,
стійкості та відновлення на шляху
до інклюзивного суспільства**

27 березня 2026 року



ЧЕРНІВЦІ
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2026

УДК 167/168:7/9](082)
П 375

*Рекомендовано до друку Вченою радою
філологічного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол №6 від 14 травня 2025 року)*

П 375 **«Платон мені друг, але істина дорожча»:** досвіди і дискурси вразливості, стійкості та відновлення на шляху до інклюзивного суспільства: зб. матеріалів IV Міжнародної молодіжної конференції (27 березня 2026 року, м. Чернівці). За заг. ред. Тичініної А., Горохолінської І., Калинич К., Христана Н., Цівінської Ю., Руснака І. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2026. 266 с.

ISBN 978-617-8703-93-6

У Збірнику представлені результати теоретичних і практичних досліджень у галузі сучасної гуманітаристики: філософії, літературознавства, лінгвістики, релігієзнавства, богослов'я, культурології, історії.

Для науковців, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних спеціальностей.

ISBN 978-617-8703-93-6

УДК 167/168:7/9](082)

** За якість і достовірність результатів дослідження
відповідальність несуть автори*

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2026

Богдана Ямніцька, Діонісія Нікітіна, Наталія Нікоряк

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

ТА ТОЛЕРАНТНОГО СПРИЙНЯТТЯ «ІНШОСТІ»

У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КАЗКИ ЛЬЮІСА КЕРРОЛА «АЛІСА В КРАЇНІ ДИВ».....263

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ТОЛЕРАНТНОГО СПРИЙНЯТТЯ «ІНШОСТІ» У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КАЗКИ ЛЮЇСА КЕРРОЛА «АЛІСА В КРАЇНІ ДИВ»

Богдана Ямніцька

*Чернівецький національний університету
імені Юрія Федьковича (Україна)*
yamnitska.bohdana@chnu.edu.ua

Діонісія Нікітіна

Чернівецький ліцей № 7 (Україна)
diokern@gmail.com

Наталія Нікоряк

*Чернівецький національний університету
імені Юрія Федьковича (Україна)*
n.nikoriak@chnu.edu.ua

У сучасних умовах глобалізації та відкритості інформаційного простору одним із пріоритетних завдань літературної освіти є формування міжкультурної компетенції (МКК) особистості. Це передбачає не лише засвоєння суми знань про іноземну культуру, а й розвиток здатності до діалогу, толерантного сприйняття «іншості» та вміння дешифрувати складні культурні коди. Зарубіжна література виступає потужним засобом «для розуміння культури інших народів», а «інноваційні технології дозволяють розширити це сприйняття» (Федорчук, 2024, с. 86). Крім того, говорячи про міжкультурну компетентність, необхідно мати на увазі два вміння: перше – це здатність інтерпретувати, порівнювати і зіставляти тексти і події; друге – полягає у здатності «аналізувати дані отримані з власної країни, так само як і з іншої, і потенційні відносини між ними» (Лутай та ін., 2021, с. 203). Молодший підлітковий вік (10–11 років) є сензитивним періодом для такої роботи, оскільки саме в цей час відбувається перехід до абстрактно-логічного мислення та активне формування світогляду.

Казка Л. Керрола є унікальним лінгвокраїнознавчим комплексом. Твір є джерелом британських культурних реалій XIX ст. (етикету, освіти, соціальної ієрархії). Через образи «Божевільного чаювання», крокету та модель поведінки Аліси учні опановують концепт «Five o'clock tea», принципи «Fair Play» та британський ідеал вихованості. Робота з ідіомами та парадоксами тексту сприяє усвідомленню мови як відображення національного мислення; засвоєнню специфіки англійського гумору (нонсенсу); розвитку навичок компаративного аналізу перекладів (зокрема В. Панченка, В. Корнієнка та Г. Бушиної). Перебування Аліси в Країні Див моделює ситуацію адаптації дитини до іншого культурного

середовища, навчаючи толерантному сприйняттю «іншості». Складність тексту та яскраві образи (Чеширський Кіт, Капелюшник) стимулюють пізнавальний інтерес 10–11-річних учнів через емоційне закріплення концептів. Таким чином, «Аліса в Країні Див» виступає як прецедентний текст, вивчення якого забезпечує перехід від простого накопичення знань про Англію до формування цілісної міжкультурної картини світу в уяві п'ятикласника.

Пробне навчання, що проводилося у 5-х класах на базі загальноосвітнього закладу із загальною вибіркою 60 учнів (експериментальна група (ЕГ) – 32 особи, контрольна група (КГ) – 28 осіб) довело, що використання твору Л. Керрола як цілісного лінгвокраїнознавчого комплексу дозволяє не лише реалізувати антропоцентричний підхід у навчанні, а й закласти підґрунтя для формування «громадянина світу», здатного гідно представляти власну культуру в діалозі з іншими.

Зокрема, дослідження складалося з трьох етапів. На константувальному етапі діагностика вихідного рівня МКК показала, що учні мають високі фактологічні знання (когнітивний компонент – понад 85 %), проте демонструють поверхневий, «туристський» підхід до культури. Наприклад, при порівнянні Чеширського Кота з українськими героями діти здебільшого обирали Пана Коцького лише за біологічною ознакою, ігноруючи ментальні та функціональні розбіжності персонажів. Під час імплементаційного етапу в ЕГ було впроваджено авторську методику, розраховану на 5 уроків.

Навчання в ЕГ включало метод лінгвокраїнознавчого коментування (роз'яснення ідіом та мовних парадоксів як віддзеркалення менталітету); прийом «Діалог культур» (систематичне порівняння британських та українських традицій через створення «Кроскультурних колажів» та «Паспорта твору»); імітаційно-ігрові технології (рольова гра «Божевільне чаювання», яка дозволила учням «прожити» досвід перебування в іншому культурному середовищі); візуалізацію та гейміфікацію (використання автентичних ілюстрацій Дж. Теннієла та проєктна діяльність («Міжкультурний путівник Країною Див»). У цей час у КГ вивчення казки проводилося згідно з вимогами чинної програми: акцент робився на виразному читанні, переказі сюжету та визначенні рис характеру головної героїні без спеціального залучення міжкультурного контексту.

На контрольному етапі порівняльний аналіз даних підтвердив ефективність підходу, використаного у роботі з ЕГ. У розумінні категорії «нонсенс» показники ЕГ зросли з 65,6 % до 93,6 % (приріст 28 %), тоді як у КГ цей показник зупинився на рівні 75%. Загальна кількість учнів із високим рівнем МКК в ЕГ збільшилася на 21,9 %. Контрольна група залишилася на рівні «екзотики» та музеїв. Це свідчить про сприйняття Англії як «експоната». В експериментальній групі питання стали аналітичними та антропоцентричними. Учні почали цікавитися гумором (каламбури), етикетом та толерантністю («Як ви ставитесь до людей, які не такі, як всі?»).

Порівнюючи Чеширського Кота з українськими персонажами, в ЕГ з'явилися типологічно правильні відповіді. Поява таких варіантів як Ох, Чугайстер, Мавка свідчить про те, що учні почали шукати схожість у магічних функціях та міфологічній природі. Як результат, учні ЕГ почали сприймати себе як «посередників», які намагаються зрозуміти чужу логіку жартів та поведінки. Різниця у 18,6 % у розумінні «нонсенсу» між групами є статистично значущою і підтверджує, що без спеціальної методики значна частина культурного пласту твору залишається незрозумілою.

Можна стверджувати, що впроваджена методика спричинила не лише кількісне зростання знань учнів експериментальної групи, а й якісну трансформацію їхньої міжкультурної свідомості. Перехід від репродуктивних запитань про побут до аналітичних запитів свідчить про успішне формування здатності до дешифрування інокультурних кодів. Отримані статистичні дані та якісні показники відповідей переконливо доводять ефективність використання твору «Аліса в Країні Див» як цілісного лінгвокраїнознавчого комплексу, що забезпечує перехід від поверхневого сприйняття тексту до глибинного міжкультурного діалогу.

Список використаних джерел

1. Лутай, Н. В., Бесараб, Т. П., & Матрусеріо, К. (2021). Навчання міжкультурної компетенції. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологія*, 11(79), 202–205.
2. Федорчук, І. В. (2024). Використання інноваційних освітніх технологій на уроках зарубіжної літератури в 9 класах. Теорія і технологія іншомовної освіти: матеріали VI (X) Міжнародної науково-практичної конференції (с. 84–86). Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова .

Наукове видання

«Платон мені друг, але істина дорожча»:
між вірністю пам'яті та пошуком істини

Матеріали III Міжнародної молодіжної конференції

За загальною редакцією:

Тичініної Альони Романівни
Горохолінської Ірини Володимирівної
Калинич Катерини Федорівни
Цівінської Юлії Вячеславівни
Христана Назарія Михайловича
Руснака Ігоря Геннадійовича

Дизайн та верстка

Юліанна Віщак

Підписано до друку 30.08.2026. Формат 60х84/16
Папір офсетний. Електронне видання.
Умов.-друк. арк. 15,0. Обл.-вид. арк. 15,3. Зам. 3-007.
Видавництво Чернівецького національного університету
58012, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2
e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №891 від 08.04.2002